

Στην καρδιά των Κυκλάδων, η Ερμούπολη, δημιούργημα των προσφύγων στα χρόνια της Επανάστασης του 1821, υπήρξε για πολλές δεκαετίες το σημαντικότερο εμπορικό και ναυτιλιακό κέντρο του ελληνικού κράτους. Βιομηχανικά προϊόντα της δύσης κατευθύνονται, μέσω της Σύρου προς την ανατολή: αγροτικά προϊόντα της ανατολής και ρωσικό σιτάρι μεταφέρονται μέσω Σύρου προς την Ευρώπη. Η ακτίνα των επικοινωνιών της άρχιζε από τη Μαύρη Θάλασσα και περνώντας από τις δύο πλευρές του Αιγαίου, έφθανε ως την Αίγυπτο. Μεγάλη βοήθεια για αυτή την εξέλιξη αποτέλεσαν οι διασυνδέσεις των Χιωτών προσφύγων με σπουδαία κέντρα της Δύσης και της Νότιας Ρωσίας από όπου προέρχονταν και οι μεγαλύτερες ποσότητες σιτηρών. Η Ερμούπολη ήταν ένας αναγκαίος σταθμός των ιστιοφόρων, μια μεγάλη αποθήκη ανταλλαγής προϊόντων.

Δεν είναι επομένως τυχαία η έμφαση που δόθηκε στην κατασκευή πλοίων και η δημιουργία όλων των συναφών με το εμπόριο και τη ναυτιλία, δραστηριοτήτων για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία τους. Αποθήκες για διαμετακομίσεις εμπορευμάτων – Λοιμοκαθαρητήριο, τελωνείο και αμέσως ένα άτυπο τραπεζικό σύστημα για τη διευκόλυνση των πληρωμών. (Ήταν η εποχή Δημητρίου Βαφιαδάκη, του σπουδαιότερου οικονομικού και πολιτικού παράγοντα του νησιού, όταν έγραφε στον πρωθυπουργό Δεληγιώργη το 1870 “το εμπόριον είναι το ελατήριον της ηθικής προόδου και της ισότητος και ότι η Σύρος θέλει είσθαι ο μεγαλύτερος ηθικός πυρήν της αναπτύξεων του εν Ανατολή Ελληνισμού, όπως και ότι η Ερμούπολη πρόκειται πάντοτε απέναντι των ευρωπαϊών ως απόδειξις ότι εν Ελλάδι εδράζεται πολιτισμός”.)

Οι συνθήκες δημιουργίας της Ερμούπολης, με τη συρροή των χιλιάδων προσφύγων, συμπύκνωσαν στο χρόνο μια διαδικασία που σε ομαλές συνθήκες διαρκεί δεκαετίες ή και αιώνες. Στη νέα αυτή πόλη βρέθηκαν συγκεντρωμένοι μέσα σε λίγα χρόνια άνθρωποι από όλα τα στρώματα των ελληνικών πληθυσμών της ευρύτερης περιοχής της ανατολικής Μεσογείου, αναγκασμένοι να επιβιώσουν αναπτύσσοντας αμιγώς αστικά επαγγέλματα: εμπόριο, ναυτιλία, βιοτεχνία. Δηλαδή εκτός από κεντρικός εμπορικός και ναυτικός σταθμός του Αιγαίου, η Ερμούπολη έγινε ένα δημιουργικό χωνευτήριο τεχνικών δεξιοτήτων. Οι τεχνικές παραδόσεις των εποίκων μπολιάστηκαν με τις νέες τεχνογνωσίες που έφεραν οι ξένοι τεχνίτες, αυτοί που εγκαταστάθηκαν στο δυναμικά αναπτυσσόμενο λιμάνι.

Φημισμένοι καραβομαραγκοί και ξυλογλύπτες, βυρσοδέψες, σιδηρουργοί, χαλκουργοί, τυποβαφείς, ζαχαροποιοί, τυπογράφοι και βιβλιοδέτες, σπουδαίοι μαστόροι, μαρμαρογλύπτες, ζωγράφοι κλπ. διαμόρφωσαν ένα συμπαγές στρώμα τεχνιτών αλλά και βιοτεχνών που αξιοποίησε τη διαθέσιμη εργασία των φτωχών προσφύγων, ανδρών και γυναικών, και τους επέτρεψε να στεριώσουν στη νέα πατρίδα.

Με δύο λόγια, Η πρώτη φάση ανάπτυξης της Ερμουπολίτικης βιοτεχνίας στηρίχτηκε σε δύο μείζονες τομείς δραστηριότητας: τη ναυτιλία και το εξαγωγικό διαμετακομιστικό εμπόριο.

Στα μέσα του 19ου αιώνα η Ερμούπολη έγινε επίσης το κέντρο του νέου ελληνόκτητου στόλου με την εγκατάσταση σ' αυτήν της Ελληνικής Ατμοπλοΐας, παρά τις δυναμικές διεκδικήσεις της Πάτρας. Θα σταθούμε περισσότερο σ' αυτήν γιατί, πέραν των άλλων, σηματοδότησε, με την ίδρυση του μηχανουργείου και γενικά του ναυπηγοεπισκευαστικού σταθμού της, το πέρασμα της Ερμούπολης στη βιομηχανική εποχή. Η ίδρυση και εγκατάσταση της μεγαλύτερης Ναυτιλιακής επιχείρησης στη Σύρο έγινε με κρατική ενίσχυση, και είχε παράλληλα σχέση με την πολιτική της κυβέρνησης, λόγω του Κρητικού ζητήματος. Η Ελληνική Ατμοπλοΐα συνέδραμε με τα πλοία της σημαντικά την Κρητική Επανάσταση του 1866. Κύριο ωστόσο έργο της ήταν η διεξαγωγή της συγκοινωνίας και το διαμετακομιστικό εμπόριο στα νησιά και τις παράλιες πόλεις, καθώς και η σύνδεση με σημαντικά λιμάνια του εξωτερικού. Παρουσίασε, για 35 περίπου χρόνια, μεγάλη και σταθερή πρόοδο. Στην αρχή ξεκίνησε με 3 πλοία, έφτασε μέχρι 9. Ψυχή της εταιρίας και ένας από τους κύριους συντελεστές της επιτυχίας της, ήταν ο Αμφισιώτης Ηλίας Κεχαγιάς, που εργάστηκε ακούραστα και πιστά για τους σκοπούς της Εταιρίας.

Η Ελληνική Ακτοπλοΐα δεν αρκείται στις ατμοπλοϊκές δραστηριότητες. Το 1861 εγκαινιάζεται το ατμοκίνητο σιδηρουργείο της, «μοναδικόν εν τη Ανατολή καθίδρυμα» και Νεωκλείο, που έγινε γνωστό ως «Νεώριον και Μηχανουργεία της Σύρου». Αυτό αναλάμβανε όχι μόνο την επισκευή πλοίων, αλλά και την κατασκευή καινούργιων. Απασχολούσε 600 υπαλλήλους και αποτέλεσε φυτώριο για μηχανικούς και τεχνίτες που ασχολήθηκαν με την ναυπηγική και τη μηχανολογία.

Γίνεται πλέον η Ερμούπολη το αδιαφιλονίκητο εμπορικό κέντρο με διεθνή σημασία, και η περίπτωση της θεωρείται μοναδική ως σήμερα, μια μικρή, αλλά τελικά μεγάλη πόλη, έπαιξε πρωταρχικό και πολυσήμαντο ρόλο στη ζωή του τόπου.

Η επικράτηση όμως του ατμού, η ανάπτυξη του Πειραιά και της Αθήνας, οι πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στα άλλα κράτη της βαλκανικής, αναιρούν τον διαμεσολαβητικό ρόλο της Ερμούπολης και η οικονομική ζωή της χώρας συγκεντρώνεται σταδιακά γύρω από την πρωτεύουσα της Ελλάδας και το λιμάνι της, με αποτέλεσμα την οικονομική κρίση του νησιού. Στην αρχή αυτής της κρίσης παρατηρείται, όπως έχει τονίσει η ιστορικός Χριστίνα Αγκριαντώνη, μια γενναιότερη στροφή προς τη Βιομηχανία. Στις δεκαετίες 1860 κ 1870, δημιουργήθηκαν τα πρώτα μηχανικά εργοστάσια: βυρσοδεψεία, αλευρόμυλοι, χρωματοποιεία, σχοινοποιεία, σιδηρουργεία χυτήρια, υαλουργεία κ.α..

Μπαίνοντας ωστόσο στη δεκαετία του 1880 η κρίση κορυφώνεται και η παρακμή της πόλης φαίνεται αναπόφευκτη. Τότε είναι που μια ομάδα κεφαλαιούχων αποφάσισε να επενδύσει τον πλούτο της στην ίδρυση βιομηχανιών βάμβακος (κλωστοϋφαντουργεία) και να σώσει κυριολεκτικά την πόλη από μια καταστροφική οικονομική πτώση. Έτσι, από τη δεκαετία του 1890 και για τέσσερις περίπου δεκαετίες η πόλη μετατρέπεται σε μια πραγματική βαμβακούπολη με χιλιάδες εργαζομένων (ανδρών και κυρίως γυναικών). Αυτή η γενναία ποιοτική στροφή στην οικονομική δραστηριότητα στο νησί θα πρέπει να αναδειχθεί, δεδομένου ότι άλλες ομάδες κεφαλαιούχων προτίμησαν να αποθησαυρίσουν στα μπαούλα τους τον πλούτο τους ή να τον επενδύσουν σε κρατικά χρεόγραφα.

Από την δεκαετία του 1930 και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που υπήρξε ιδιαίτερα καταστροφικός για τη Σύρο και έπειτα, οι περισσότερες βιομηχανίες άρχισαν να κλείνουν, ακολουθώντας τη γενική αναδιάταξη της ελληνικής βιομηχανίας. Βέβαια η αντοχή στο χρόνο και η ανάπτυξη του Νεωρίου, όπως και η συνέχιση της λειτουργίας λίγων βιομηχανικών και μεταποιητικών μονάδων, διατήρησαν τον βιομηχανικό χαρακτήρα της πόλης και διέσωσαν για μερικές δεκαετίες την οικονομία του νησιού.

Μαζί με αρκετές άλλες χώρες, κυρίως της νότιας και ανατολικής Ευρώπης, η Σύρος ανήκει στην κατηγορία των περιοχών, οι οποίες χωρίς να γνωρίσουν τους θεαματικούς και ταχύρρυθμους μετασχηματισμούς που προκάλεσε η Βιομηχανική Επανάσταση, ωστόσο πέρασαν από τη διαδικασία εκβιομηχάνισης. Μια διαδικασία που έφερε με τον τρόπο της σε κάθε γωνιά τον απόηχο των μεγάλων επαναστάσεων που ξεκινούσαν από αλλού και άλλαξε τις χώρες αυτές δραστικά για να τις μετατρέψει από παραδοσιακές αγροτικές κοινωνίες στις σύγχρονες αναπτυγμένες κοινωνίες που είναι σήμερα.

Στην Ερμούπολη, η βιομηχανική ζώνη που εκτείνεται από την περιοχή του Νεωρίου μέχρι τα υπολείμματα του εργοστασίου Κλωστοϋφαντουργίας Υιών Λαδοπούλου, αποτελεί ένα σπάνιο για τα ελληνικά δεδομένα τεκμήριο της βιομηχανικής ιστορίας της χώρας, είναι ένα μίγμα παλαιών, εγκαταλελειμμένων και ερειπωμένων εργοστασίων που προσφέρει τη δυνατότητα να μελετηθούν όλα τα στρώματα της βιομηχανικής ιστορίας ενώ άλλα υπολείμματα μικρότερων εργαστηρίων είναι διάχυτα στον ιστό της πόλης και του νησιού.

Σε αυτό το σκηνικό της βιομηχανικής ιστορίας, γεννήθηκε η ιδέα περί το 1980, της δημιουργίας του ΚεΤεΠο και του ΒΜ Ερμ/λης, στο πλαίσιο ενός στόχου παρεμβάσεων για την αναβάθμιση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης. Εξάλλου η πρωτεύουσα της Σύρου είναι μια πόλη, από τις ελάχιστες, αν όχι και μοναδική στον ελληνικό χώρο, που έχει διασώσει σε μεγάλο βαθμό ανέπαφο τον νεοκλασικό οικιστικό της πλούτο, με εμφανή τα

ίχνη της βιομηχανικής ιστορίας της και έναν ολόκληρο κόσμο, τεχνίτες, εργάτες, στελέχη, φορέα ενός πλούσιου τεχνικού πολιτισμού, όπως και το προνόμιο να διαθέτει ένα μοναδικό τεκμηριωτικό υλικό, στο Ιστορικό Αρχείο της πόλης.

Η ιδέα της αξιοποίησης της βιομηχανικής κληρονομιάς της Ερμ/λης πήρε αρχικά τη μορφή της δημιουργίας ΒΜ σε κάποιο από τα εγκαταλελειμμένα μνημειώδη εργοστασιακά συγκροτήματα, τα οποία χρηματοδοτήθηκαν από ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα επί τούτου το 1990, από ευρωπαϊκά προγράμματα, επίσης, ανακαινίστηκαν και κηρύχθηκαν διατηρητέα μνημεία από το Υπουργείο Πολιτισμού, Για όλα αυτά πρέπει να αναφερθεί η καίρια συμβολή της Νομάρχη Κυκλάδων Ελιν. Παπαζώη. Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού ιδρύματος ερευνών, εκτόνησε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, την ΤΕΔΚ, κ τον Δήμο Ερμούπολης, το επιχειρησιακό αυτό σχέδιο αφού παράλληλα προχώρησε η συγκρότηση της συλλογής παλαιών μηχανημάτων και εργαλείων. Μια εθελοντική ομάδα- επιστημόνων μεγάλης ολκής και αναγνωρισιμότητας εντός και εκτός Ελλάδας, Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Χριστίνα Αγριαντώνη, Αγγελική Φενερλή , Μαρία Μαυροειδή, Νίκος Μπελαβίλας, Αντ. Πλυτάς, προσέφερε τις υπηρεσίες της στη συγκρότηση της συλλογής, με αρχικές τις αξιόλογες δωρεές τού Νεώριου, της Κτηματικής τράπεζας, του Σταύρου Βαφία, της οικογ. Γλυνού και στη συνέχεια πολλών άλλων, την δε ιστορική τεκμηρίωση των αρχείων των εργοστασίων ανέλαβαν ο καθηγητές ιστορικοί : Χρήστος Λούκος, η Χριστίνα Αγριαντώνη, η Λήδα Παπαστεφανάκη, κ η βιομηχανική αρχαιολόγος Μαρία Μαυροειδή, ενώ αρωγός στο όλο έργο υπήρξε το ΥΠΠο, με τη χρηματοδότηση του οποίου άρχισε να δημιουργείται η συλλογή, ενόψει της ίδρυσης του Μουσείου.

Η συλλογή αυτή που σήμερα αριθμεί πάνω από 400 συναρμολογημένες και ασυναρμολόγητες μηχανές, εργαλεία και άλλα αντικείμενα, που προέρχονται από το σύνολο σχεδόν των κλάδων της συριανής βιομηχανίας, φυσικά έχει ξεπεράσει κατά πολύ το μέγεθος ενός μικρού πυρήνα και αποτελεί πλέον μία από τις πολύ αξιόλογες συλλογές ιστορικού βιομηχανικού εξοπλισμού στην Ελλάδα. Περιλαμβάνει κυρίως μηχανές και εργαλεία κλωστουφαντουργίας, βυρσοδεψίας, μηχανουργίας, ναυπηγικής, ξυλουργικής, Τυπογραφίας, νηματουργίας, χρωματουργίας, Υαλουργίας και πολλές άλλες που δωρήθηκαν ή αγοράστηκαν αργότερα, συντηρήθηκαν με τη μέριμνα του Συλλόγου Φίλων του ΚεΤεΠο και εκτίθενται ή αποθηκεύονται....

Το ΒΜ έχει εξάλλου οικοδομήσει πολύμορφες σχέσεις με τη συριανή κοινωνία, ιδιαίτερα μέσα από τη συγκρότηση του Αρχείου προφορικών μαρτυριών, με στόχο, τη διαφύλαξη της ζωντανής μνήμης του κόσμου της βιομηχανίας και της πόλης, με την καταγραφή των μαρτυριών σε ήχο και εικόνα.

Το Βιομηχανικό Μουσείο άνοιξε τις πόρτες του στο κοινό το Μάιο του 2000, με τα εγκαίνια της έκθεσης “ Ένα Μουσείο γεννιέται”, με την παρουσία του Π.Τ Δημοκρατίας και παραγόντων του ΥπΠο, υποστηρικτών της δημιουργίας του.

Τον πλούτο αυτό της βιομηχανικής κληρονομιάς, που είναι δημοσιο πολιτιστικό αγαθο και βρίσκεται μέσα στο ΒΜ υποχρεούμαστε να τον αξιοποιήσουμε, να δούμε μέσα απ αυτόν κρίσιμες καμπές της ιστορίας, να ερευνηθούν οι κοινωνικές και οικονομικές παράμετροι που οδήγησαν στη μεγάλη ακμή και παρακμή, να μελετηθούν οι σχέσεις του εργαζόμενου ανθρώπου με τα εργαλεία του, τις κατασκευές, τα κτίρια και τον περιβάλλοντα χώρο, τις πρώτες ύλες που χρησιμοποίησε, γενικότερα να γίνει μια συνάντηση με την κοινωνική και οικονομική ιστορία, και βέβαια να πραγματοποιηθούν ουσιαστικές δράσεις για την προστασία των βιομηχανικών κτιρίων και του ιστορικού εξοπλισμού της Ερμούπολης, ώστε να αποτελέσει βασικό στοιχείο μιας άλλης αντιμετώπισης για το μέλλον της Σύρου.

Φτιάχτηκε ένα υποδειγματικό Μουσείο, αποτέλεσμα πολλής δουλειάς , σοβαρής επιστημοσύνης και φροντίδας. Σήμερα ο Σύλλογος Φίλων ΚεΤεΠο, ανήκει στο μητρώο επιχορηγούμενων φορέων του ΥπΠο, είναι μέλος της Βιομηχανικής Αρχαιολογίας Ελλάδας , στα Βιομηχανικά Δελτία Απογραφής, και του Ticcιh- τής Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς, και μ αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να αναδεικνύει την εμβέλειά του, που ξεπερνάει τα όρια του νησιού και τις τεράστιες δυνατότητές του.

Η ιστορία της Ερμούπολης μας έδειξε, πώς μια κοινωνία συμμετέχει σε μια περίοδο ακμής αλλά και πώς αντιμετωπίζει την κρίση όταν αυτή έρχεται, όπως επίσης μας καλεί να προσπαθούμε όλοι, με κάθε τρόπο για την ανάδειξη της μοναδικής βιομηχανικής αυτής ιστορίας της Σύρου....

=====

Ένα από τα πλοία της, Ελληνικής Ακτοπλοίας που αναφέραμε και που σήμερα θα μας απασχολήσει, ήταν το ιστορικό τροχοκίνητο ατμόπλοιο “Πατρίς”, πρώην Όθων, που παραγγέλθηκε στην Αγγλία από τον βασιλιά Όθωνα το 1859. Η μοναδικότητά του έγκειται στην ιδιαιτερότητα αυτών των πλοίων της εποχής, που για την κίνησή τους χρησιμοποιούσαν τροχούς.

Κυρίες και κύριοι,

“Στις 23 Φεβρουαρίου 1868 το ατμόπλοιο Πατρίς αναχωρεί από τον Πειραιά με 400 επιβάτες και τελικό προορισμό την Σύρο. Κατά τις βραδυνές ώρες από λάθος υπολογισμό του καπετάνιου και του πηδαλιούχου το Πατρίς προσκρούει σε ξέρα στην θέση Κούνδουρος της Κέας και βυθίζεται χωρίς ανθρώπινες απώλειες!”

Σε ρεπορτάζ εκείνης της εποχής στην εφημερίδα Αλήθεια αναφέρεται σαν αιτία του ναυαγίου η αμέλεια του καπετάνιου. « Το πλοίο το βράδυ της 24ης Φεβρουαρίου 1868 παρεξέκλινε από την πορεία του και βρήκε στην ύπουλη ξέρα. Οι επιβάτες ήταν πολυπληθείς, σχεδόν 500. Γενική κατόπιν επήλθε ταραχή και σύγχυσις, πλην όποιο αίσχος! Οι ναύται του ατμόπλοιου αντί να προσπαθήσωσιν όπως χείρα αρρωγόν προσφέρωσιν εις τους δυστυχείς επιβάτας, λαμβάνοντας τας λέμβους του ατμόπλοιου, εξώρμησαν εις την ξηράν... Ευτυχώς μικρόν σκάφος των μηχανικών του ατμοπλοίου εχρησίμευσεν εις αυτούς...»

Το “Πατρίς” κατασκευάστηκε πριν την ανακάλυψη της προπέλας, με τα περισσότερα σκάφη τότε, να είναι φτιαγμένα από ξύλο . Αυτό το συγκεκριμένο , ήταν ένα από τα ελάχιστα μεταλλικής κατασκευής και γι αυτόν τον λόγο, κομμάτια του σώζονται μέχρι σήμερα. Ένα πολυτελές πλοίο που διέθετε ΚΑΙ τροχοκίνητη ατμομηχανή αλλά και ιστιοφορία, ιδιοκτησία της «Εταιρίας ελληνικής Ατμοπλοίας» , της πρώτης ακτοπλοϊκής εταιρίας που ιδρύθηκε το 1856 στην Ελλάδα, με έδρα την Ερμούπολη.

Το ναυάγιο αυτό έχει γίνει αντικείμενο έρευνας, ενώ το θαυμάσιο ντοκιμαντέρ που θα παρακολουθήσουμε αμέσως μετά—παρουσιάζει βήμα βήμα τον εντοπισμό του από ομάδα δυτών, την εξερεύνηση στο βυθό καθώς και την ανέλκυσή του ενός από τους δύο τροχούς από βάθος 55 μέτρων και βάρους 14 τόνων, ένα κανόνι του καθώς και διάφορα ευρήματα, θραύσματα της αιγλης μιάς εποχής, τα οποία ανελκύστηκαν, ο Σύλλογος πραγματοποίησε 2 εκθέσεις για την ανάδειξή τους και προς τιμήν των ανθρώπων της θάλασσας και απ το 2018 εκτίθενται επίσης , μόνιμα στο ΒΜ Ερμ/λης, στην αίθουσα Ναυτιλίας.

Το όλο εγχείρημα της ανέλκυσης, που άρχισε το 2005, ήταν ιδέα του ιστορικού Βασ. Παναγιωτόπουλου, πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία του ΚεΤεΠο, του ΒΜ Ε, του Εθνικού ιδρύματος Ερευνών, της–Εφορίας Εναλίων αρχαιοτήτων και της καταδυτικής ομάδας UFR-Team , όπως και του Νεωρίου Σύρου, το όλο κόστος δε ανέλαβε η οικογένεια Πατέρα, εις μνήμη του Γεωργίου Πατέρα, φίλη και αρωγός του ΒΜ Ερμούπολης και με ιδιαίτερες ευαισθησίες στην ανάδειξη της βιομηχανικής της κληρονομιάς. Το ντοκιμαντέρ είχε ξεκινήσει το 2005 και χρειάστηκαν δύο χρόνια για την

ολοκλήρωσή του. Την επιμέλειά του είχε ο Βασίλης Παναγιωτόπουλος και τη σκηνοθεσία οι Βασίλης Μεντόγιαννης και Γιώργος Νικολαΐδης, με παραγωγό τον κ Σπυρόπουλο, η δε διάρκειά του είναι 63 λεπτά, εδώ ίσως δούμε 15 λ λιγότερα..

Ο τροχός του Πατρίς, βρίσκεται στον προαύλιο χώρο του ΒΜ, συντηρείται με έξοδα της οικογένειας Πατέρα, ανά 4 χρόνια περίπου, από ειδική ομάδα συντηρητών του ΕΜΠ και του ΤΕΙ Αθήνας, είναι πιά το έμβλημα του ΒΜ , ενώ κάποιες ιδιαίτερες μουσικές εκδηλώσεις έχουν πραγματοποιηθεί απο τόν Σύλλογο Φίλων ΚεΤεΠο στον περιβάλλοντα χώρο, σε συνεργασία της Φιλαρμονικής και ομάδων μουσικών απ το εξωτερικό, κάτω απ τά σιδερένια φτερά του τροχού και σε ατμόσφαιρα και άρωμα άλλης εποχής.

13.7.2024